

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»

in
Blaş.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XI.

Blaş 13 Iulie 1901.

Numérul 28.

Rugăm pe P. T. Cetitori și abonenți ai fóiei nóstre, să binevoescă a-și renoi abonamentul. Érá cel ce sînt în restanță, să binevoescă a ne trimite ceea ce datoresc, ca se ne putem și noi achita față de tipografie.

Administrațiunea.

Episcopul Ioan Lemény.

Toți Archiereii, cari au ocupat Scaunul din Blaş, au avut de a se lupta cu greutăți fórté mari. Toți au fost lipsiți de aceea, ce se numesce „viață tignită“. Dară nici unul dintre ei n'a avut de a gusta sórte amară ca episcopul Ioan Lemény (1833—1850).

Cel dintăi episcop cu reședința în Blaş: Ioan Inocențiu Klein după stânginiri gigantice spre a ridica biserica sa și spre a căștiga drepturi politice românilor din Transilvania, a fost frânt de dușmanii prepotenți ai națiunei nóstre și silit a petrece peste 20 de ani în exiliu, unde a și murit în miserie extremă. Dară el a avut mângăierea aceea, că iubirea poporului român l'a însoțit necurmat și recunoștința națiunei il petrece și după mórte.

Al doilea și al treilea, P. P. Aron și At. Rednicu, cari și-au restrins activitatea la înaintarea românilor pe terenul bisericesc și cultural, au fost turburați de intrigile celor, ce voiau a stinge biserica lor, — de cari în tóta viață n'au avut pace. Gregoriu Maior reluând lupta pentru drepturi politice, a fost silit și el a se retrage din Scaun.

Ioan Bob, carele a ținut Scaunul pe timpul revoluțiunei lui Horia și a celei franceze, dând mâna cu episcopul de la Sibiú, a lucrat mult pentru drepturi politice, până când experiența amară l'a convins, că între împrejurările date ori ce încordare în direpțiunea acésta este și rămâne lipsită de rezultatul dorit. Contrarii la atăta au mers față de dînsul, în cât l'au huiduit cu poliția din Viena, ca să nu pótă lucra la Curte în favórea celor cuprinse în „Supplex libellus“.

Toți acestia inse au avut mângăierea, că biserica în lăuntru s'au n'a fost turburată. Clerul și poporul au fost cu iubire și încredere într'înșii.

Alta fu sórtea episcopului Lemény.

La început a fost iubit peste măsură de întreg clerul și poporul, a păstorit în pace și a făcut mult bine bisericii și națiunei sale. Și-a mărit Catedrala și a înfrumșetă'o cu două turnuri, pe cât de solide pe atât de frumóse, cu 3 coruri și edificii laterale, și o balustradă largă. Asemenea a lărgit reședința episcopescă, care sub predecesorul s'au rămăsese în starea fórté desolată, pe cum a redus'o timpul în 150 de ani trecuți de la Apafi. În dominiu a făcut multe edificii economice. Tóte aceste au costat sute de mii.

Fiind om fórté piú și cu talent administrativ a grijit pentru punerea în rînd bun a administrațiunei eparchiei sale, cu care era ocupat zi de zi.

Cu bunătatea inimei sale și cu liberalitatea sa a fărmeceat și deobligat pe toți: că de la dînsul nime nu ieșia nemângăiat.

Și pentru înălțarea Românilor pe teren cultural a stărunit fórté mult și ca vicar capitular și ca episcop, — cu deosebire pentru șcólele populare și desvoltarea șcólelor din Blaş.

Pe terenul politic a lucrat, luând parte la dieta țării, și prin rugămintea de la 1842, care fu subscrisă de dînsul și de episcopul din Sibiú Vasile Moga.

Așa episcopi dînsul spre mulțumirea fiilor s'au sufletesci, secerând laudă din tóte părțile.

Dară se vede, că era ceva nemulțămire ascunsă în inimile cător-va bărbați distinși, care a prrupt în urma unui incident în sine fórté mic.

Anume în an. 1843 un cleric fiind pedepsit pentru ceva transgresiune conșoții dînsului se declarară de solidari cu dînsul și așa se încinse un foc, carele turbură pe ani înainte pacea și liniștea episcopului și a diecesei sale.

Că bărbați distinși din cler, canonici, profesori și protopopi făcură cauza comună cu clericii. De aci se născu proces lung, la care se împreună și nemulțămirea cele ascunse atinse mai sus.

Atunci și-a adus a minte Episcopul de vorbele unui canonic latin de la Orade, carele cu ocașiunea sfințirii sale în 1833 i-a zis: *magnam crucem portandam habebit*. Era adecă acel canonic născut în Germania, din casă princiară, om cu multă învățatură, se ocupa cu mesmerismul și se încumetă a prezice venitorul Lui L. i-s'a uitat lung în ochi și apoi a rostit cuvintele citate

mai sus, — cari cuvinte s'au implinit în tóta puterea cuvintului: că crucea episcopului L. a fost într'adevăr mare și grea.

Înviniurile ridicate de ai s'au erau, nu grijesce de administrarea averilor episcopesci: ci lasă pe curtenii și favoriți să le predeze, — că și el ține dominiul părinților basiliti și cel de la Cut al Seminariului pe arêndă bagatelă, cum le-a ținut și predecesorul s'au cu invoirea regimului din an. 1784 până la mórtea sa în 1830, — că dînsul concede prea mare influință unor persoane patimase și violente din jurul s'au, ș. a.

Ce a fost basat și ce nu, se va vedé, când se vor publica actele procesului din cestiune. Dară aceea stă, că procedura dînșilor a fost greșită, în cât au innodat lucruri, cari mult au împedecat ajungerea scopului intenționat de a scóte din administrarea episcopului moșiile basilitane și seminariale, și a înfrîna influință abusivă a unor persoane din jurul episcopului.

Afară de aceea s'a imputat episcopului L., că a tras cătră domniile feudali și ar fi sprijinit tendințele de a magiarisa pe români. Inse inviniurile acestea pică de sine, îndată ce vom considera cu nepărtinire viața și faptele acéstu episcop și cu deosebire cele ce se amintesc mai jos.

La an. 1848 episcopul Lemény a mijlocit și a făcut posibilă ținerea grandioasei adunări de pe Câmpul libertății, al cărei președinte a fost împreună cu Șaguna. Apoi a condus la Cluș deputațiunea acelei adunări. După aceea luă parte la dieta din Pesta. Când inse a vedut abisul, spre care merg lucrurile în Ungaria, a părăsit Pesta și a plecat la reședința sa; dară revoluționarii nu i-au permis să vină acasă: ci l'au reținut în Cluș, sub tóta durata revoluțiunei. Câte a suferit el aci numai Dumnezeu știe. Viața chiar i-a fost de repeți ori periclitată.

În 9 Novembre 1848 comandantul general b. Puchner l'a suspins de la funcțiunea de episcop aducând de motiv: „că suferă a fi întrebuințat de partida revoluționară din Cluș ca instrument perjur în contra intereselor statului și ale dinastiei,“ — érá după trecerea revoluțiunei în 1850 regimul absolutistic l'a silit să abzică, și cu o pensie mică l'a internat în mănăstirea franciscanilor din Viena.

Aci și-a petrecut zilele până la mărtea sa urmată în 29 Martie 1861.

Sub durata exiliului său nimic nu i-a cășunat atâta durere, ca dorul de patrie și de a muri pe pământul sacru al ei. Dară acest dor nu i-s'a împlinit: pentru că oamenii se temeau, că va produce — turburări, el bătrânul peste 80 de ani, care abia se putea purta dintr'un unghișor al micii sale chilii în celalalt.

* * *

Dară se vedem acum unele fapte mari și demne de totă lauda ale lui, cari fac să se topescă ca cера învinuirile ridicate în contra lui și amintite mai sus.

După mărtea lui Bob Lemény fu ales de vicar capitular și apoi de episcop al Făgărașului. De aci în colo totă grija și activitatea i-a fost îndreptată spre ridicarea națiunii și a bisericii sale.

Pe teren politic național și cultural avem dovezi eclatante de activitatea dînsului, cari nime nu le pôte trage la îndoială.

La 1842 împreună cu episcopul de la Sibiu, a scris și prezentat suplica cunoscută, era în anul următor protestul Consistorului din Blaș în contra limbii magiare.

La 1848 a mijlocit concesiune pentru ținerea adunării naționale.

Dară mai mult a folosit cauzei naționale prin ridicarea la nivel mai înalt a școlilor din Blaș. Anume cursul teologic de la 3 ani s'a ridicat la 4, așa cât în seminarul din Blaș propunea profesori deplin calificați și tractau pe larg toate disciplinele teologice, cari se propunea la facultățile teologice din

Ungaria și Austria. S'a înființat liceu, cum se zicea pe atunci, adică facultate filosofică completă, în care profesori distinși propunea științele: Simeon Bărnăț filosofie, Ioan Rusu istoria universală, N. Marcu fizica, Ladislau Bas. Pop matematica, Timoteu Cipariu religie. Acești profesori și cu deosebire Bărnăț și Cipariu, după cum recunosc și străinii, (Jancsó Benedek, român nemz. törekvésék II. pag. 390), au fost cu cea mai mare influență asupra dezvoltării naționale și culturale a Românilor. Bărnăț propunea dreptul natural și toate disciplinele filosofice în limba română. Timoteu Cipariu cu studiile sale adânci filologice și tipărind cărți cu litere latine, mai târziu scoțând „Organul Luminării”, a ajutat foarte mult dezvoltarea limbii și literaturii române. Rusu propunând în spirit liberal istoria universală și a câștigat merite neperitoare.

Dacă între Români nu s'ar fi dat avânt prin lucrarea acestor mari apostoli ai cunoștințelor filosofice omenimii, românii nu ar fi produs faptele lor mărețe din 1848.

Dacă Lemény în viața sa nu ar fi făcut nimic de interes pentru biserică și națiunea sa, singur prin dezvoltarea dată școlilor din Blaș și consecințele urmate de aci a binemeritat pentru românimea întregă, și și-a câștigat drept la recunoștința posterității.

O bună lecție. — Zilele trecute a fost la Panciova o nuntă sârbescă, la care au luat parte și câțiva oșpeți din Serbia, cari purtau la butonieră trefecolorul sârbesc. Grozavii patrioți din Panciova, și-au arătat și de data acesta arama. La porunca căpita-

nului de poliție, cocardele au fost smulse de pe pieptul Sârbilor, ca colorii străine, oprite de legile statului. Sârbii ofențați au înaintat plângere guvernului lor, care a și făcut pașii la agentul diplomatic din Belgrad. Plângerea a avut efect. După cum se vestește, căpitanul de poliție a fost suspendat din post, și polițiștii voinicoși amenințați și ei, că vor fi trași în cercetare.

Lecția dată e destul de elocuentă și ea ar pôte fi de mult folos șovinistilor noștri, cari nu vęd și nu vreaș să știe nimic, de cât de nația magiară, ca și cum afară de ei n'ar mai exista alt popor în lumea asta, în același timp înse, ca și iepurele din poște, se tem și de brösce.

De la gimnaziile ungueresci. — Cetim în foia săptămânală „Kis-Küküllő”, ce apare în Dicső-Szt-Márton, sediul comitatului „Térnava-mica” următoarele:

„*Studentii eminenti.* La gimnaziul superior de stat din Elisabetopol (Hașfalău, Erzsébetváros) în anul școlastic 1900—1901 expirat de toți au fost înscriși 264 studenți. În decursul anului au murit 2, au desertat 12, au făcut examen 250. Dintre acestia eminenti din toate studiile ordinare au fost 20, și anume: în clasa I. 5; în clasa II. 2, (dintre acestia unul român: Mihail Popoviciu); în clasa III. 4. (dintre acestia unul român: Romni Moldovan); în clasa IV. 2; în clasa V. 3; în clasa VI. 2; în clasa VII. nici unul și în clasa VIII. 2 și anume: Marcian Calotiu și Vékony Gyula, cari și la examenul de maturitate au fost declarați *maturi cu eminentie.*”

Acest gimnaziu de stat, după cum știm e nou înființat și numai în anul 1900—1901 a fost completat cu a VIII-a clasă și în acest an a fost la acest gimnaziu primul examen

Feuilleton.

ST. BÜROCRATIUS.

O prea interesantă istorică despre o virgulă „omisă enareză ziarul italian „Messagero”: Într'o zi descoperi un oficial al ministerului X. Y. Z. într'un moment de pauză, în copia unui decret regal, ce avea să se publice în „foia oficială”, că o virgulă, e lăsată afară. Casul e grav, căci sensul decretului, prin acesta se schimba cu totul. Oficialul alergă la președintele biroului, acesta la șeful secțiunii, și acesta la directorul despărțământului. Alarm pe totă linia, chaos în întreg ministerul; copiii sînt luați la mână, se comparăză oficios originalul și copia, se constatăză grozavul adevăr — și în fine se decide o anchetă oficioasă.

„Dar să fie severă” zice directorul.

„Foarte severă” glăsuesc în cor subalternii.

„N'ar fi ore la loc, a se griji de corectarea copieii nenorocite, ca așa să se impedeze publicarea mancă a decretului regal în foia oficială”. . . . cuteză a se exprima un oficial tiner și de aceea încă cam timid.

Propunerea acesta află aprobare generală.

„Numai de cât prin telefon să se avizeze redactorul șef de la foia oficială, că virgula după cuvîntul al treilea în șirul al cincilea . . . ” zice un alt secretar.

Nu mai pôte continua, căci e asurdit de corul celorlalți: „D'apoi, că dor telefonul nu e mijloc oficial controlabil de comunicare. Pe lângă acesta, cine știe, că redactorul șef dispune ore de vre-nu telefon? Lucrul cel mai sigur e, a se face o împărțășire ministerială timbrată.”

Așa s'a și luat hotărîrea. Se compune epistola în impur, se pörtă grija de purificarea cuvenită, carea se revedeză după regulă, se autentică și improtecoléză; se predă unui servitor ministerial, obligându-l a cere recipisă etc. În momentul, când se plece servitorul, le vine în minte mărișorilor lui superiori, că lucrul e grabnic și îi poruncesc să iete o birje. Servitorul face cum i-se poruncesc și se reîntorce cu scrisoarea liniștitore despre primire și cu asigurarea și mai liniștitore a redacțiunii de la foia oficială, că acesta spre mai mare siguranță va trimite în tipografia foiei oficiale pe un impiegat special, carele în persoană să supravegheze corectarea nefericitei virgule.

Toți resuflară mulțumiți. (Primul rezultat: 1'60 lire pentru birja servitorului încolo și încoce).

Într'acestea impiegatul special de la redacțiunea foiei oficiale s'a dus la tipografie, cale de 3 kilometri și adică dincolo de

Tibru, aprópe de palatul Corsini. După unele întrebări și rătăcirii încóce și încolo, află în fine ușa corăspunđtore și sună. Dar clopoșelul electric nu funcționează, cel vechiu nu mai există, bate cu pumnul și cu piciorul, chiamă și strigă. Trec 10 minute. În minuta a 11-a se aude vócea dură a unui temnițer, căci tipografia se află în temnița centrală romană.

„Ce voiesci?”

„Redactorul șef de la foia oficială m'a trimis la tipografie într'o afacere grabnică. . . .”

„Fără permisiunea directorului eu nu pot deschide”, zice temnițerul și închide ferestra.

Impiegatul special e perplex, nu mai știe ce să facă. În fine îi spune un vigil: „Domnule, du-te în jurul edificiului întreg până la pórta principală.” Impiegatul o face, ajunge acolo, trage clopoșelul, apare un polițist, întrebă: „de unde” și „pentru ce” și ascultă litania, care o auđise mai înainte temnițerul. „Așteptă Domnule, voiú chema pe oficerul, și impiegatul special se inhólbă la ușa încuiată, ce i-se închise dinaintea nasului. În fine vine oficerul și impiegatul a treia óra e luat la întrebări: „Cine ești DTa și de unde? Ce voiesci?” (Veđi mai sus). Și a treia óra dá același răspuns. Răspunsul e: „Așteptă Domnule, voiú întreba telefonice pe directorul.”

„APA MINERALĂ (AMARĂ) FRANCISC IOSIF” este unicul purgativ-natural și plăcut la gust.

de maturitate, declarându-se de maturi trei români și anume numital: *Marcian Calușiu Pavel Suciă și Hilarie Holom*. Acest gimnasiu după cel din Sibiu și Gherla e al treilea gimnasiu de stat complet în părțile transilvanene, unde populațiunea avisată la el în majoritate e de naționalitatea română și cu toate acestea regimul nostru, care este chemat a executa legea despre egala îndreptățire a naționalităților, nu-i trece nici prin minte de a dispune, că limba și literatura română să se propună macar ca studiu facultativ bună oră cum e la cel din Sibiu.

Revistă politică.

Afaceri interne. Sâmbătă a fost închisă sesiunea dietei luând vacanțe până la Septembrie, când se speră, că se vor pute prezenta bugetele pe anul viitor.

Casa magnaților înainte de închidere a trecut în grabă peste proiectele de lege votate de camera deputaților. Puțină discuție s'a încins numai asupra legii de incompatibilitate. Tinerul conte Eszterházy a ținut să reediteze și înaintea magnaților absurditățile cuprinse în scrierea, de care ne am ocupat și noi.

N'a fost înse sprijinit de nime, ci din contră combătut atât de Széll, cât și de Zichy Nándor și Eruszt Kelemen.

E interesant înse, că toți vorbitorii aprobă în principiu ideile lui Eszterházy despre incompatibilitatea publică și morală, dar unul nu află de oportunitate, celalalt găsește, că e fără tact, a introduce în lege amendamentele acestea și fie care vorbitor lasă să se pricépa, că lucrurile cerute de contele, ar fi un nou motiv pentru naționalități, de a striga contra restringerii libertății. Lucrurile acestea

se pot face numai reformându-se codul penal.

Toate amendamentele propuse de Eszterházy au fost respinse de casa magnaților.

România. Am pomenit și noi, că între motivele viserei gen. Beck la Sinaia, era și acela, de a invita pe regele Carol, la marile manevre din Ungaria. După cum scriu ziarele, regele nu va lua parte la manevrele din Ungaria, ci la celea din Rusia. Spre acest scop, marele duce Alexandu Mihailovici, vărul țarului, va visita pe regele Carol la Sinaia. O escadră rusă va manevra pe marea neagră, sub comanda marelui duce, care va merge la Varna, unde va avea o întâlnire cu prințul Ferdinand al Bulgariei, de aci va pleca la Constanța, unde va fi întâmpinat de câțiva membri ai guvernului, și apoi va călători mai departe cu trenul spre Sinaia.

Pentru sesiunea de toamnă, dl Aurelian pregătește un proiect de lege despre inamovibilitatea funcționarilor. Actuala sesiune a fost închisă Joi prin mesaj regal.

Anglia. Opinia publică e tot mai mult pe partea Burilor și pentru a se spune odată capet acestui război nedrept. Acesta a ieșit din nou la iveală zilele trecute, cu acasia dezbaterii proiectului pentru un nou împrumut. Ministrul de finanțe a accentuat, că guvernul nu e aplicat a încheia pace cu condițiunile respinse anul trecut. La acesta opoziția a cerut abandonarea mijloacelor detestabile și tiranice cu care se poartă războiul acuma și împăcarea cu Burii în mod cinstit.

Corespondințe.

Protopopii?...

De pe fondul-regiū, Iulie 1901.

Cumcă corespondentul Gazetei în unele detalii vorbește din experiență și de la inima preoților, nu se poate nega. Dar cumcă pe protopopi îi investese cu prea mare putere și în genere îi îngreună cu prea mare răspundere, dacă nu iubim nedreptatea, încă trebuie să recunoștem.

Am îndrăsnela a afirma și eu, că unii preoți conșcii și meritați vor fi întâmpinați în viață și nedreptate, ba mult-puțin vor fi scurs din pocalul disgustului. Apoi mai dorește a sprijini pe corespondentul Gazetei și în punctul, că preoți harnici și deschiși, de multe ori sînt pismuiți, denunțați, susținați, ba poate luați și la gonă, chiar la noi acasă. Dar a arunca aceste sęcături tot pe umerii protopopilor, e curat afront. În respectul acesta contrazicerea corespondentului curând ni-se ivește. Densul numește pe protopopi „organe intermediare”, și totuși dorește remunerațiune și pedepsă directă de la protopopi. Îi numește „intermediari”, și totuși așteptă rezultat necondiționat de la acești intermediari. Oare unde am ajunge, dacă aceste așteptări ar fi fondate? — Eu asigur pe corespondentul Gazetei, că tocmai în sensul scrisorii lui, densul ar fi primul, care ar propune mai întâi ștergerea de pe fața pămîntului a tuturor protopopilor. — Din contră, să admirăm indulgența multor protopopi, și să regretăm din inimă, că barometrul activității protopopilor se graduează după activitatea preoților. O să servesc cu esemplu complet.

Recunosc, cumcă recomandarea obiectivă spre remunerare sau pedepsă a cutărui

Așteptă, dar mult. În urmă vine oficerul și-i împărtășește permisiunea. Împiegatul special vré să apuce calea cea mai scurtă prin internul temniței, dar oficerul de poliție îi spune, că aceea nu-i permis.

„Că dóră DTa ai o birje, așa dară întorce-te éráși în jurul casei la tipografie și eu într'acésta o voi avisa telefonice”.

Împiegatul stă pe gânduri.

„Apoi da, și spre mai mare siguranță eu îți pot da un polițist să te însoțescă.”

Așa să și întâmplă. Acum în fine i-se deschide ușa tipografiei, dar chiar numai acesta. Vrënd Domnul „special” să pășescă mai încolo, e spăriat prin cuvîntul: „oprit!”

„Dar eu trebuie să vorbesc cu metteurul.”

„Acela va veni la DTa. Așteptă numai!”

Și Domnul „special” așteptă, păzit de polițistul primit spre însoțire.

În fine apare metteurul și lea în primire ordinul redactorului șef, apoi dispare numai de cât éráși. Solul din nou mai așteptă. După zece minute vine metteurul și-i arată în trăsătura prosperă, că virgula pierdută acum în adevăr a fost așezată la locul ei cuvenit.

Oficialul resuflă liniștit.

„La storia e finita. Vivat St. Birocratius!”

Nicu.

Catolicismul în America.

— Spicuiră. —

Clerul înalt.

Standardul S. Petru îl poartă în frunte în America nisece episcopi, ca și cari poște nice o națiune din lume nu are. Să re-ducem numai a minte, că prin 1891 foile candidați la scaunul papal pe card. Gibbons din Baltimore. Cât de pretimpurie s'ar păre candidarea acesta, ce e o dovadă, cumcă pe arhiepiscopul de Baltimore și în Europa îl considerați de personajul cel mai cu vază al bisericii universale. Să vedem, cum se produce personalul acesta cu adevărat ilustru.

Alegerea de episcopi se face după rînduielele vechi a s. canóne. Înainte de toate se cere sfatul preoțiței diecesane. Alegerile fără concursul statului dau arhierii buni.

Drept, că arhierii de acolo nu presiđează comisiunea de război și altele de acest fel, în schimb înse au aceea, ce se cere în primul rînd de la ei: convingeri tari religioase și activitate bisericescă neobosită. Papa Gregoriu al XVI-lea cu bucurie scriea episcopilor din America, că nicăieri nu se simte întru atîta Papă, ea în America de nord.

Episcopii conprovinciali susțern la Roma pe cei candidați, în conșlegere cu preoțiței diecesane. Candidarea lor are numai caracterul de recomandare. Congregațiunea de Propaganda fide nu e obligată a se ține de candidarea făcută, deși de regulă o lea în

considerare. În 1861 Congr. de Propaganda fide a îndrumat pe episcopii americani, ca tot la 3 ani — când țin sinódele — să compună o listă a celor demni de episcopii pe viitor, fără considerare, că este sedis vacanță ori ba. Acest lucru să se facă în cel mai mare secret „ne forte eujuspiam ambitio excitetur.”

Episcopul, denumit ast fel, nu-i aristocrat, ci omul iubit al poporului. Cu el trăiesce, cu el se mișcă, cu el împarte bucuria și întristarea. De multe ori o diecesă e mai mare de cât Ungaria întregă și totuși nu este an, în care eppul să nu-și viziteze totă diecesa, mulțumită relațiilor dezvoltate de comunicațiune și prevenirii societăților de la căile ferate (episcopii sînt serviți cu bilet gratuit). Episcopul acasă și în călătorie, predică, mărturisește, catechisază, vizitează spitale și școle, controlându-le toate cu cea mai mare strictetă. Tocmai pentru aceea trebuie să fie om mai tînăr. Episcopii americani la denumire n'au de cât 30—40 ani. Acestei împrejurări, e de a se mulțumi avîntul nimitor, ce caracterisază biserica catolică din America. Acești episcopi sînt adevărați bărbați de stat pe terenul guvernării bisericesci. Poporul credincios ține cu sumpătate la capii săi bisericesci, deși nu ia parte la alegerea lor. Cu toate că episcopii se ocupă numai cu afacerile bisericesci, totuși sînt patrioții cei mai buni, căci nu în „bateră în plept”, ci în împlinirea acurată a datorințelor oficiose stă adevăratul patriotism. Să auzim, ce zicea card. Gibbons prin 1887.

„Cu nimire și invidie cantă spre țara (Statele Unite), unde domnesce libertatea fără înfrinare și guvernază vađa fără despotism,

preot, cade în sfera de competență a protopopilor. Apoi admit, că vor fi obvenit ele și recomandații mai mult de cât subiective, pentru că chiar fără temei nu va fi scris nice corespondentul Gazetei. Dar să rămânem pe lângă valoarea acestor recomandări, ér succesul său nesuccesul să-l atribuim acelor puteri, cărora întru adevăr li-se compete. — Casurile ne dovedesc.

Să ilustrăm!

Cea mai desă recompensă a preotului meritat, ar fi beneficiul mai proventus. Să ne întrebăm deci, că întru cât atiră de la protopop conferirea beneficiilor? Cere preotul beneficiu de la protopop? Conferesc protopopii beneficiile? — Nu, ci el recomandă spre obținere. Dacă preotul e ca lumina și ca sarea pământului, dacă respectază pe șeful său, anevole cred, că îi va face nedreptate. Apoi dacă protopopul l'a lăudat și recomandat pe preotul său, acesta în fine poate fi sigur de așteptarea sa? — În cele mai multe cazuri nu, pentru că beneficiul se destinază numai pentru „unul“ dintre „mai mulți“, și încă celui „mai vrednic“, ér pe acesta îl judecă de atare aceia, cari competenți sînt a-l judeca.

Adevărat, că aceste judecăți și vrednicii, de multe ori sînt atât de complicate, în cât noi preoții de abia le pricepem. Pentru acesta și rățacim poate. — Tocmai cu atâta rezultat putem valora și contrarul, adecă, când vre-un protopop ar voi (?) să strice unul preot meritat.

O altă recompensă pentru un preot vrednic, poate fi vre-un oficiu de onoare în tractul căruia aparține. Referitor la asta un cas concret: La propunerea sinodului tractual și al protopopului, un preot substituit pe notarul tractului în decurs de 2 ani. Urmază alegerea de notar definitiv. Pentru ocasiunea acesta se formază o clică bine

unde biserica și statul în unire amicabile promovază binele etern și temporal al popoului; unde pe omul muncitor nu-l țin de copil, ci de bărbat; ér la legi și la guvern nu caută, ca la tiran, ci ca la sprijinul lor; unde drepturile omului nu le formază revoluția și anarchismul, ci dreptatea aceea simplă, care e baza fericirii po. orilor. La acestea recugetă poporile Europ. i, ca la un vis neajuns și cu ochii tremurător privesc la țara aceea fericită, unde totul e adevăr, și recunosc, că țara acesta are speranță, are viitor.

Episcopul american e domn nețermurit în afaceri bisericesti, deși în cele materiale e avisat cu totul la credincioși, primindu-și de la ei mijlocele de subsistență, fără să-și piérdă prin această neatirarea.

Consiliul episcopului nu-l constituie capitulul. Așa ceva nu există în America. Sînt așa ziiși *diocesan consultants*, a căror număr e 6 sau 4. Jumătate din ei și-i denumesc episcopul independent, ér jumătate prin votul preoțimel. Sfatul lor e dator să-l ceară episcopul sau administratorul, căci alt fel hotărîrea e nulă, cu toate acestea nu tot de una e obligat sfatul dat. Episcopul poate să-și denumescă înainte de mörte pe suplentul său, ér dacă acesta n'a făcut-o el, o face după mörtea lui arhiepiscopul.

În amindouă casurile se așteptă înțărirea, S. Scaun apostolic, care ori când poate încredința pe altul cu suplinire.

Trad. de

A. M. P.

improvisată dintre cei mai puțin calificați și acestia în număr mai mare, cer votisare secretă. Se înțelege, că la alegere notarul substituit, deși mai înainte apt și deplin calificat, nu numai că cade, dar i-se aplică și un vot de blam, poate pentru substituire. Se alege deci un organ mai puțin calificat. Aci protopopul a purtat vina?

Așa stăm și cu celealalte remunerațiuni. Acum să vedem, cum am sta cu eventualele pedepse din partea protopopilor?

Se adună sinodul de primăvară. În acesta protopopul spre îndestulirea și entuziasmul de parte al preoților, stimulează, incurajază, laudă și muștră părintesc. Apoi se disolvă sinodul, a căror membrii să depărtăză cu propunul firm de a fi luat la inimă toate reflesionile binevoitoare ale protopopului. Urmază terminul legat pentru subșternerea relațiunilor și a banilor administrativi. La acest termin dintre 18 preoți își fac datorința obișn. în urma căruia mai subștern câte ceva vre-o 3 inși. — Apoi urmază ursoriul al 2-lea, plin de muștrare părintescă, la care erăși răspund vre-o 3 inși. Vine și ursoriul al 3-lea, dar acesta amenințător cu suspensiune. Acestui ursoriu și dorgator tot o dată, apoi mai satisfac încă 4 inși. Urmază celalalt sinod de primăvară, chiar la anul, în care protopopul se plînge, că „încă până astăzi nu mi-au subșternut anumiți 4 inși câte ceva, deși i-am amenințat cu suspensiune, ba i-am deferit chiar și superiorității.“ — Firesce, cei mai neglijenți și-au făcut datorința față de sinodul acesta prin totala lor „absentare“. — Aci eră protopopul e de vină? — Să fi poștit numai protopopul respectiv, să fi suspendat pe un preot neglijent, și asigur totă suflarea, că epitetul cel mai fin și mai îndelunget la adresa șefului său, era în totă țara: „ce mai tiran?!“ — Crudul adevăr.

Esperința mea îmi impune, să zic așa: Noi preoții, tocmai formând cea mai numărösă masă ierarhică, să sprijinim pe marii noștri prin zel și devotamint, și mai ales prin exemple vrednice de imitat în sinul popoului. Apoi pe temeiul acesta, cu recomandarea Dilor protopopi, să cerem răsplata corespunzătoare de la cei ce chemați sînt a ne-o acorda, căci deși lucrăm pentru mărirea lui Dumnezeu, cu toții avem lipsă de cele ce doresc a obține numai unii.

Asta cu atât mai virtos, cu cât să devenim scutiți de ispitele, cari nu se mai furisază, ci se îmbulzesc.

Romeo.

„INOCENȚIU MICU CLAIN“ Societatea teologilor din Blaș.

Raport general pe anul școlastic
1900—1901.

I.

Conduși de mărșeta și frumoasa devisă „Dumnezeu, patria și neamul meu“ antecesorii noștri în anul 1863—64 au întemeiat această societate și acest tiner foenlar de cultură. S'au constituit în societate conscil fiind de chemarea ce-l așteptă în mijlocul popoului, căruia aveau să-i devină conducători și păstori buni, cari sufletul să-și pună pentru turma încredințată lor.

Începutul a fost greș, dar sufletele lor nobile, stăpânite de iubirea de Dumnezeu și neam, prin muncă și zel au trecut peste greutățile începutului, societatea prin conducătorii ei bravi și vrednici a pornit cu pași repeși spre înflorire. În cât astăzi e un factor însemnat în pregătirea tinerilor pentru munca ce-l așteptă ca părinți sufletești și conducători de neam.

Er noi, în cât am pășit pe urmele antecesorilor și în cât ne-am dat samă și de rostul timpului va arăta raportul despre mersul, starea și activitatea soc. pe an. școlastic 1900—1901.

II.

Societatea stă sub supraveghierea Venerabilei Superiorități seminariale, carea și deprinde puterea prin conducătorii societății, care în acest an a fost Clarissimul Domn Dr. Vasile Suciș profesor și prefect.

Er imediata conducere o are comitetul societății în frunte cu președintele ei.

A) Societatea cu totul a ținut 18 ședințe, dintre cari trei ședințe ordinare administrative, 8 ședințe extraordinare și 7 ședințe literare; pe lângă acestea s'a mai ținut o ședință constituantă, una generală, ér în 27 Ianuar a. c. s'a aranjat și o serată literară-musicală.

Vom schița momentele mai însemnate din aceste ședințe.

Anume în prima ședință ord. administrativă s'a completat comitetul societății, prin alegerea Dnului Iulian Aldica, teol. an. I. de notar al soc. Din cauza de morb. Dnului Iulian Aldica nu și-a putut duce până în capot oficiul de notar, deci abdicând densus, s'a ales Dl Aurel B. Gaja, teol. an. I.

Tot în prima șed. ord. adm. să hotărăscă aranjarea unei serate literare-musicale ca un special omagiu *sântei uniri* și anului tubilar.

În 27 Ianuar st. n. se și ține ședința pe lângă prezența Escel. Sale Dr. Victor Mihályi, număröși canonic și profesori, și elita din Blaș.

Reușita au aprețiat-o destul de obiectiv, rapörtele eșite în „Unirea“ și „Tribuna“ a c.

În ședința ordinară admin. a doua se lea decisiunea ca modificându-se regulamentul și completându-se în paragraful priivitor la mișcarea literară, să se pună mai mare pond pe ramul religios moral al științei neeschidându-se prin acesta lucrările literare, istorice, poesii etc.

Deja cu începutul anului școlastic se vedeau semnele unui curent nou și mult promițtor în societate.

Un murmur de neîndestulare era între membrii, o șoptă tainică le spunea în continuu, fructe mai nobile puteți aduce.

Membrii toți au fost convinși, că activitatea literară în anul din urmă a fost în câțva greșită, n'a fost tocmai acomodată scopului.

Fiind aprețiat omul după activitatea ce o desvöltă în mediul său social, noi încă avem să ne pregătim pentru luptele multilaterale, ce ne așteptă și ne vor întâmpina în viitor, avem să ne cășigăm arme spirituale și morale acomodată pentru învingere.

Glasul unui popor întreg se aude cerënd ajutor spre a fi scos din vârtejul perirei.

Un popor întreg e pe povirnișul material și moral; căci și în poporul nostru de la sate începe a se înrădăcina necredința și indiferentismul religios prin venirea în contact cu cei lipsiți de credință.

Pe lângă catastrofa morală se apropie și cea economică, tot mai multe victime secerând.

Acești doi factori micșorază în popor conștiința de sine și independența, făcându-l instrument dușmanilor cari lucră contra lui.

(Va urma.)

Concours de primire in Seminariul junimeii române gr. cat. stud. din Blaș.

1. Părinții, cari voiesc să-și așeze băieții pe an școl. 1901/1902 în seminariul junimeii române greco-catolice de la gimnasiul superior gr. cat. din Blaș. prin această sint avisați, că termenul concursului de primire este 15 August s. n. a. c. Cererile de primire sint de a se adresa Prea Venerabilului Consistor Mitropolitan din Blaș. și ce privește pe băieții, cari în anul școl. trecut nu au fost elevi al Seminariului junimii. au să fie instruite cu *extras de botez, testimoniu de pe anul școl. trecut și atestat de vaccinare.* În cerere părinții sau îngrijitorii au să-și însemne locuința și posta ultimă cu acuratețe și să declare, că cunosc deplin toate condițiunile și se obligă a le împlini pe toate.

2. Pentru elevi sint de a se plăti: 8 cor. taxă de înscriere. 240 cor. pentru cuartir, vîpt, luminat, încălțit, spălat și în cas de lipsă medic și medicină, 2 cor. taxă de saldă, 6 cor. taxă pentru scrobitul rufelor, așa dară cu totul 256 cor. la an. Taxa de înscriere, de scaldă și de scrobire are să se plătescă totă de o dată cu ocaziunea înscrierii, suma de 240 cor. în 2 respective 4 rate anticipate, ast fel că în 1 Septembrie cu ocaziunea prezentării sint a se plăti cel puțin 76 cor. respective 70 cor. În cas de 2 rate, rata a 2-a se va plăti în 1 Februar. în cas de 4 rate, rata a 2-a se va plăti în 15 Novembre, rata a 3-a în 1 Februar, rata a 4-a în 15 April. Sumele acestea sint atât de mică în cât numai primindu-le regulat și anticipative se pôte satisfăce atator trebuințe, câte sint cu susținerea și îngrijirea elevilor. Ast fel rectoratul va fi silit să dimită pe elevii, al căror părinți sau îngijitori nu-și vor solvi ratele la timpul sîu

3. Elevii vor avé să aducă cu sine:

- 4 pîrechii de schiuburi de pînză sau giolgiu bune;
- cel puțin 4 batiste;
- 2 pîrechii de încălțăminte și cel puțin 4 pîrechii de ciorapi sau obiele;
- 1 saltea (sac de paie) și 2 lipidee (cearceafuri de pus pe saltea);
- 2 perini și 4 fețe (de perin);
- 1 țol sau plapomă și 2 lipidee de plapomă;
- 2 lipidee albe de giolgiu pentru coperirea patului (de lîna și colorate nu sint bune. căci nu se pôte ajunge la uniformitate);
- 1 cuțit, 1 furcuță, 1 lingură de metal, 1 pîhar și cel puțin 3 servete;
- 1 perie de vestimente și 3 pentru încălțăminte;
- cel puțin 3 ștergare și 2 pepteni unul des și unul rar.

4. Elevii vor avé proviziunea întregă și a nume:

- Locuința în sale mari sănătose, luminoase și provădute cu toate cele de lipsă;
- Vîpt întreg adecă dejun prînz și cină.

La dejun vor avé lapte cald cu pîne, la prînz 2—3 feluri de mîncări, la cină 1—2 feluri. La prînz în zile de dulce va fi supă de carne, carne cu sos și mîncare grôsă cu carne, eventual zamă acră cu carne și mîncare grôsă cu carne sau friptură cu garnitură, ér în zile de post supă de legume și mîncare grôsă, ori apoi mîncare grôsă de legume și mîncări făcute cu brînză, lapte sau ouă. La cină în zile de dulce va fi friptură sau mîncarea grôsă cu carne, în zile de post mîncări făcute cu lapte brînză sau ouă.

- Spălatul eventual și scrobire rufelor;
- Luminatul în timpul recerut;
- Încălțitul în timp de iarnă;
- În cas de lipsă medic, medicine și îngrijirea de lipsă;
- Scaldă caldă în timpul iernii amersurat prescriilelor igienii.

A fară de aceea superioritatea se va îngriji, ca elevii pe lîngă controla de lipsă să fie și ajuturați în studiere.

5. Părinții în decursul anului școl. să nu trimită la adresa sa la mîna elevilor bani, ci banii să vină la adresa superiorității, carea se va îngriji să le procure recheșitele de școlă. cărțile și cele alalte ce le sint de lipsă. Asemenea nici mîncări să nu le trimită. căci seminariul îi provede cu cele de lipsă. *Mîncările, ce părinții ci toate acestea le-ar trimite fiilor sîi, se vor împărți între toți elevii, în cas de cantitate mai mică între conșcolarii respectivului sau respectivilor elevi.*

6. Părinții sint avisați, că pentru eventualele stricăciuni făcute de fiii lor sint răspundători avênd să le rebonifice. De sine se înțelege, că pentru lucrurile și obiectele, ce se strică prin folosire, fară vina elevilor, nu se va cere nici o desdăunare.

7. Elevii se vor prezenta în 1 Sept. s. n. înaintea superiorității seminariale însoțiți de părinții sau îngrijitorii lor. unde acestia vor plăti taxele de lipsă și vor da în samă obiectele și lucrurile elevilor și li se va designa mobilarul destinat spre folosința elevilor.

Blaș în 10 Iuliu 1901.

Emiliu Vicchi
rector al Sem. jun. rom.
gr. cat. din Blaș.

Nr. 39/1900 - 901.

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărțimintului Blaș al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, se convoca pe ziua de 4 August n. a. c. în Blaș, la orele 10 a. m. cu următorul

Program:

- Deschiderea adunării.
- Raportul comitetului.
- Alegerea alor două comisii: pentru cenzurarea raportului și înscrierea de membrii noi.
- Disertațiune.
- Raportul comisiunilor.
- Statorirea locului unde se va ține viitoarea adunare generală.
- Alegerea alor doi delegați la adunarea generală de la Sibiu.
- Alegerea comitetului pe un period nou de trei ani.
- Propunerii.
- Alegerea comisunii de verificare.
- Închierarea adunării.

La această adunare, care se va ține în localul Casinei române, se invită toți membrii Asociațiunii și toți cei ce doresc progresul poporului român.

Spre orientare însemnăm aci, că de acest despărțimint se țin următoarele comune:

Din cercul pretorial al Blașului: Mihail, Obregea, Bucerdea-grânosă, Cisteiul-român, Crăciunel, Blaș, Ciufud, Tiur, Veza, Mânărade, Lupu, Spătae, Cenade, Cergăul-mic, Cergăul-mare, Beșinău, Ohaba, Colibi, Roșia-de-seacă, Țapu, Șoroștin, Broșteni.

Din cercul pretorial al Aiudului: Pețelca, Căpuș, Mișcreac, Ocișora, Ufalău, Sâncraiu.

Din cercul pretorial al Hususăului: Petrisat, Iclod, Sâncel, Pânade, Spini, Bia, Valea-sasului, Sân-Miclaș, Șona, Bălcaci, Jidvei, Chesler, Tăuni, Micăsasa, Lunca, Lodroman, Hususău, Glogoveț.

Și provisor și despărțimintul Uibra. Blaș, din ședința comitetului ținută la 1 Iuliu 1901.

Ioan German
director.

Aurel C. Domșa
secretar.

Noutăți.

Sciri personale. Escel. Sa Mitropolitul Victor a reîntors Dum. dim. de la Pesta.

Osemintele Episcopului Leményi se vor desgropa din cimiteriul San-Marc din Viena, se vor aduce în săptămîna viitoare acasă în Blaș și se așeza în cripta de la biserica curții mitropolitane, împreună cu a celor alalți arhierii.

Concurs. Pentru oficiul vacant de prefect al convictului Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș, se escrie concurs cu termen până la 28 Iulie s. n. 1901. Emolumentele împreunate cu acel oficiu, sint: cuartir, proviziune întregă și 480 corone remunerațiune anuală. Preoții vor avea preferință. Concursul pentru primirea elevilor în convict se va ținea în 2 August s. n. 1901. Taxa întretinerii unui elev peste anul școliar este 300 corone. Recurseele sint a se trimite la subscrisul. — Din ședința comitetului Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș, ținută în Sighet, la 5 Iulie 1901. *Tit Bud*, v. președintele Asociațiunii.

Din Șisesci primim în ultimul moment o telegramă iscălită de părintele Dr. Lucaci și curatorul Andreica, din care putem descifra atîta, că în ziua Ss. ap. *Petru și Pavel*, de noii 50 gendarmi au împedecat solemnitățile religioase Iubilare și procesiunea poporului credincios. În urma acestei volnicii e mare consternațiune în popor.

Declarație. Onorată redacțiune! Tote foile magiare din Cluj, au publicat o invitare la petrecerea de vară, ce o aranjază tinerimea magiară din jurul Clujului la 6 Iulie în Feiurd. Pe timpul tipării invitatărilor eu eram încă în seminarul teologic din Blaș. Venind acasă cu mirare și indignațiune, ved, că și numele meu figurează între aranjerii, cel puțin așa cred, că pe mine mă înțeleg acel onorați sub „Kozma Sándor”. Pentru luminarea publicului român, dechiar, că eu absolut nici o cunoștință nu am avut de această distincțiune, pe care o resping și declar, că nu numai ca factor aranjator, dar nici ca privitor nu voi lua parte la ea. Feiurd la 3 Iulie 1901. *Alexandru Cozma*, teolog.

Scolastic. Reuniunea învățătorilor români gr. cat. din com. Sătmăr și Ugocia, își va ține adunarea generală la 8 Aug. n. în Șomcuta-mare.

Mulțumită publică. Acelor domni, cari au avut norocul se căștige la sortirea de obiecte aranjată de „Reuniunea femeilor rom. gr. cat. din parochia Sâncelului pentru decorarea bisericii”, inse cu mare bunăvoință au renunțat de căștiguri în favoarea Reuniunii, pe calea această din încredințarea comitetului Reuniunii li aducem mulțumită ferbinte. Sâncel, 11 Iuliu n. 1901. *Maria Vlassa*, președintă. *Vasile Smigelschi*, secretarul reuniunii.

Neocrolog. † *Stefan Câmpean*, protopopul districtului Ibașfalău, a repausat Marți la 9 crt. Dăm câte-va date din viața repausatului: S'a născut în Zrapoț la 10 Nov. 1841. Studiile gimnasiale le-a făcut în Cluj, unde depuse examenul de maturitate. Cursurile teologice le-a absolvat în Viena la an. 1868. Chirotonit la an. 1870 în Blaș. A funcționat de la 1 Septembrie 1869—1 Ian. 1870 ca cancelist în cancelaria mitrop.; de la 1 Ian. 1870 până la finea lui August a aceluia an ca vice-notar; de la 1 Sept. 1870—1 Martie 1872 ca profesor seminarial, denumit prin decretul mitropolitan de dto 30 Dec. 1871 Nr. 3068; prin decretul de dto 2 Aug. 1873 fu dispus de paroch exempt cu titula de vice-protopop onorar, ér prin decretul de dto 18 Septembrie 1900 în înaintat de protopop actual. În mormîntarea s'a făcut în 11 l. c., servind Revs. *Dr. Vasile Hossu*, canonic cu mare asistintă.

În veți amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Petru Maior și frații neuniți.

— Acte inedite. —

Oradea-Mare, Iunie, 1901.

Stimate Domnule Redactor!

Apropiându-se ziua Sfinților Apostoli Petru și Paul, în această zi de mare sărbătoare pentru biserica creștină, când celebraz amintirea celor mai mari apostoli, nu pot face, ca alături de amintirea Lor, să nu-mi aduc a minte și de cei mai de față Apostoli ai sfintei Uniri între Români, cari având aceleași nume din toate puterile lor neînecat cu însuflețire extraordinară au lucrat pentru reînnoșirea Națiunii noastre cu biserica — unică mântuitoare, — cu biserica catolică de la Roma, de la care. — pe cum știut este — se deslipiră prin intrigile dușmanilor poporului nostru, prin schisma Fotoiană.

Apostolii aceștia. — cu numele Petru și Paul, — ai națiunii noastre, despre cari voiesc se fac amintire, sînt: Petru Paul Aaron, ore când Episcop unit din Transilvania; și Petru Paul Maior, ore când censor regese al cărților din Buda.

Acești doi Propagatori ai sfintei Uniri, — reînnoșirea poporului român cu biserica Romei numai prin învățătură, prin cultura națională au cunecat că o vor pute ajunge mai ușor, și pentru aceea, cel dintâi pentru acest scop a zidit farul vestit de la Blaș, gimnaziul, seminarul teologic și mănăstirea, despre cari edificii am scris deja la anul 1889 în „Folia bisericească și școlastică“ de la Blaș nr. 19. 22. 23., în cari am și schițat biografia acestui piil bărbat trecut la cele eterne în veste de sfint; ér al doilea Apostol, — Petru Paul Maior, — pe sama acestor tineri adunați între păreții zidiți prin ostentia lui Petru Paul Aaron, a pre-lucrat manuale școlastice, din cari să se pótă cultiva; a scris și istoria bisericească, din care să cunoască trecutul lor și să li arete relele, ce a suferit națiunea română prin deslipirea lor de frații săi de un sânge și de aceeași credință.

Memoria acestui Propagator al reînnoșirii noastre cu biserica de la Roma, și al rededeptării culturale, voiesc cu ocaziunea această, în anul al 80-lea al morții sale, să o reînprospetez prin edarea unui manuscris al dînsului, din care se vede inima lui înflăcărată pentru promovarea și lățirea culturai între conaționali săi. deși, — spre durerea lui, — neuniți cu biserica Romei.

Acest manuscris — în copie — Vi-l trimit Domnule Redactor atât în textul original, cât și în traducere românească, deci Vă rog să-l publicați în prețuita-Vă fôia „Unirea“, care cu așa mare zel o redactați pentru binele comun.

Petru Paul Maior în epistola această pe cum se vede din text, ne arată atât abuzurile ce sînt de a se corege ca și lipsele și defectele, ce sînt de a se delătura și vindeca atât în popor cât și în clerul ne-unit din Transilvania; îndemn la scrierea acestei epistole i-a dat, provocarea făcută din partea Episcopului de fericită memorie S. Vulcan, de ore ce și El a fost provocat de către secretarul aulic din Viena Iosif Erdödy, ca să subșternă Maestății Sale raport și părerea sa față de promovarea culturai poporului și clerului neunit din Transilvania.

Epistola Cancelariului Iosif Erdödy sună pe cum urmază:

9166. Percept. 23-a Septembr 810.

Illustrissime ac Rudme Dne Episcopo!
mihi Colend!

Sua Majestas Ssma bgne praecipere dignata est, ut super eo, quidnam ad Promotionem Culturae Populi Valachici R. non

Unitor. in Transylvania, tam respectu ejus Cleri, quam et Scholarum Nationalium disponendum esset? Relatio, et opinio ab Illate DVra exigatur abhinc dein eidem Suae Matti Smae humillime substernenda. Proinde Illmae DVrae haece officiose innuendum habeo, quatenus ad exigentiam positivi hujus Altissimi Jussus, et demandatam Relationem, quo fieri potest, ocyus, horsum praestet, opinionemque Snam depromat. Solito in reliquo cum aestimatione maneo.

Illmae DVrae

ad Servien. paratmus

Comes Josephus Erdödy.

Vienae, 31-a Augusti 810.

Illmo Dno Eppo Samueli Vulcan.

9166. X. Primit la 28 Sept. 810.

Illustrissime și Reverendissime Domnule Episcop!
de către mine Praecinstit!

Maestatea Sa Sacratissima preagratis a binevoit a ordina: că pentru promovarea culturai Poporului român de ritul grec ne-unit din Transilvania, ce dispusețiunii sînt de a se lua atât față de Clerul aceluia, cât și față de școlile naționale? În privința această să se cêră de la Ilustritatea Voastră raport și opiniune, ce apoi cu umilință să se subșternă Maestății Sale. Pentru aceea oficios am a Vă provoca pe Ilustritatea Voastră, că amăsurat împrejurărilor acestei porunci prealnalte doritul raport, pe cât se pôte mai lute să-l faceți, și se Vă dați și părerea Voastră. În celelalte pe lângă stima cuvenită rămău

Al Ilustrității Voătre

spre servitiie cel mai prompt

Conte Iosif Erdödy.

Viena, 31 Aug. 810.

Illustrissimului Domn Episcop Samuil Vulcan.

Episcopul Samuil Vulcan, ca om înțelept, înainte de a se declara și a-și da părerea sa în o cestiune așa delicată și de mare interes, mai întâi se adresă către mai mulți cărturari ai timpului său, despre cari scia, că cunosc starea demnă de compătimitie a Clerului și poporului român neunit din Transilvania, și că se interesază de ameliorarea sortiilor lor; între aceștia unul era și Petru P. Maior, despre care scia, că nu numai că cunosc starea tristă a poporului român neunit din Transilvania, dar că și cu mare însuflețire lucra pentru deșteptarea lui în spiritul național, și că cu arma științei se nisuesce a promova și a lăți sfinta Unire între fiii națiunii sale.

Ce a făcut Petru P. Maior în această privință, acum le las, de ore ce nu-mi e scopul acuma de a face panegiricului lui, ci pe cum am zis mai sus, numai voiesc se reînprospetez memoria lui prin edarea unei epistole inedite a lui, care multă lumină vîrsă asupra stării, nu a culturai, ci a întunecimei, în care zăcea pe atunci clerul și poporul român neunit din Transilvania, și că ce mijloce a propus și a cunecat el, că ar fi de lipsă pentru scoterea lui din ignoranță, și cum s'ar pótă promova cultura între ei.

Las să urmeze epistola lui atât în textul latin cât și în traducere:

Illustrissime ac Reverendissime Domine Praesul!
Dne, Patrone mihi Gratosissime!

In Complementum Gratosi Mandati Illustritatis Vrae sub 29-a proxime evoluti mensis ad me dati, atque isthuc 9-a currentis

adpulsis, utut nihil praeclari capax sum projectandi, quippe qui de re desperata nunquam serio cogitare in animum induxi, tamen ne videar, Illtati Vrae, de promovendo publico bono maxime sollicitae, nolle obtemperare, sequentia Paterno Illtatis Vrae Judicio substernere sustineo:

In objecto culturae plebis Valachorum in M. Tranniae Ppatu sic statuendum esse opinor: nullum progressum, aut effectum sperari posse, nisi negotium isthoc ad publicam utilitatem pertinens supremis Comitibus et Capitaneis serio, atque horum medio subordinatis Officialibus, praecipue V. Judicibus Nobilium Processualibus cum onere responsibilitatis. Altissime committatur. Etsi enim plebeiji Valachorum non minus pollent facultate intelligendi et appetendi, quam alii; quia tamen: ignoti nulla cupido, eominus libenter suas proles litteris institui satagunt, quod in hoc sumtus quoque aliqui, quibus tamen poscere non deberent parentes, requiruntur. Proinde initium culturae plebis Valachorum, quod in aliis etiam gentibus practicum existit, duci debere a coactione, ut nimirum per Politicos Officiales compellantur plebeji ad omnia ea, quae ad hunc honestum finem conducunt, quae deinceps assuefacti, atque ad suum publicumve bonum pervidendum excitati, sponte cuncta operantur. Opinor proinde

1-mo. Siquidem in omni parochia alioquin adsit Ecclesiae Cantor, eundem debere obligari etiam ad docendum pueros. Quo fiet, ut non adstringantur parochiani ad duos distinctum, hoc est, et Cantorem, et Ludimagistrum intertenendos. Ideo

2-do. In omni parochia erigi posse, ac debere Scholam trivialem. Porro ad domum pro schola, et pro Ludimagistro aedificandam singulos patresfamilias, etiam in Filialibus domiciliatos, à proportionem facultatum, quae ex Albo contribuentium per Processualem Rectificatorem Commissarium facile determinari possent, constringendos esse. Fundum vero, in quo ejusmodi domus erigantur, ex Comuni territorio excindi debere, aut in hujus defectu per Dominos Terrestres, qui Colonos in his scholis institutos multo fideliores habituri sunt, donari oportere. Imo și ipsas domos etiam suis sumtibus Domini terrestres aedificare dignarentur: et citius optatus finis obtineretur, ac Domini terrestres optime Patriae consulerent, et ipsi Coloni a praestandis consuetis robotis non retardarentur. Verum

3-io. Quum Cantor ad docendum pueros gratis non teneatur, neque ad id obligari debeat, aut possit, non existente alio Fundo in M. Tranniae Ppatu, unde ejusmodi Cantor ac Ludimagister exolvatur, adigantur singuli patresfamilias ad concertentem parochiam pertinentes, pro quorum numero parochus Sydoxiam praestare solet, annue unam metretam puri tritici, et unam metretam fagopyri in natura eidem administrare, per Judicem pagensem desumendas; per quatuor item grossos singulis quatuor anni tempestatibus; nec non foenum ad intertenendos duos boves, unam vaccam, unam equam et viginti oves; sicut etiam ligna focalia pro Ludimagistro una et pro Schola; ubi desunt ligna, arundinem, aut stramina in certa mensura, imo, ubi fieri potest, etiam

quidpiam agri, dare, Facta hac provisione in intertentionem Ludimagistri sequitur

4-to. Directorem scholarum Nationalium satis moneri debere, eidemque adtendi, ut tales ad praedictas scholas, citra ullam propriam interessentiam, disponere velit Ludimagistros, qui et capaces sint, et animum habeant strenue docendi. A quibus nec occasione introductionis, nec alias unquam exigat quidpiam, quin nec sponte oblata munuscula acceptet, ne eo agendi modo sensim aut incapaces disponantur ad docendum, aut ipsi Ludimagistri penuria oppressi minus valeant docere. Porro

5-to. Ejusmodi Ludimagistros, utpote qui in publicam utilitatem instituunt pueros, justum esse, tam a taxa capitibus, et protectionali, quam a contribuendo a facultatibus immunitari. Demum

6-to. In his scholis pueros, praeter legere, scribere, arithmetica, principia fidei et morum doceri debere aliquid etiam ex physica, quo vigentes in plebe superstitiones extirpari queant; quidpiam ex jure naturae et civitatis, ut hoc medio idea publicae utilitatis ingeneretur; imo etiam principia oeconomiae et Politiae. Quia vero tempore ruralis oeconomiae indigent parentes opera suorum filiorum, istius modi scholae a 1-a Novembris solum usque ad finem Martii perdurent. Tempore autem scholastico diligenter invigilent Processuales V. Judices Nobilium, et proximius Judices pagenses cum suis Juratis, ut nullus puerorum, qui sextum aetatis annum excessit, a frequentanda schola sese absentat. Quod si ejusmodi absentationis parentes esse causam comperiat, iidem per Processualem V. Judicium corporaliter puniantur. Secus, uti super dixi, cultura sperari non potest.

Quod ad Culturam Cleri Nonunitorum adinet:

1-mo. Ad sacros Ordines non alii, nisi qui ex ejusmodi scholis prodentes Testimoniis primae classis muniti sint candidentur. Atque

2-do. Ad sacros Ordines candidati, non prius ordinentur, quam Theologiam Dogmaticam et Moralem cum laudabili fructu audiverint, quo et ipsi sanis principiis in materia fidei et morum imbuantur, et suos deinde Auditores sana docere valeant. Theologiae vero praelectiones et breviter, et ad ipsorum captum iisdem tradantur, quo et citius, ad parcendum sumtibus, et fructuose Theologiam absolvant. Nec sumtus in percipiendam Theologiam fiendi, ex causa penuriae hic objici possunt. Nam haud ditiores sunt Graeco-Catholici Valachi, qui duobus annis Theologicas praelectiones audire stringuntur prius quam sacris ordinibus initientur. Hinc

3-io. Eorum superiores severe monendi sunt, ut non turpis lucri gratia, sed unice merito capacitatis, et honestatis subjecta ad sacerdotium promovere velint. Ne vero sumtus Cleri multiplicentur.

4-to. Candidatos ipse Director Scholarum Nationalium, qui semper a Clero eligi solet, doceat. Unde

5-to. Consequitur, ut munus Directoratus talis semper sustineat, qui apprime callat Theologiam. Tandem

6-to. Sicut proximis annis Rduc Georgius Lázár Sumtibus Cleri Viena in studiis Theologicis alebatur, ita deinceps Semper

duo Clerici, absolutis in Patria Philosophicis studiis, sumtibus Cleri Viennae ad percipiendam Theologiam interteneantur. Ex ejusmodi viris et Assessores in V. Consistorio, et per Dioecesim idoneos Archidiaconos, qui multa quae corrigi debent emendaturi sunt, habeat V. Clerus.

Quodsi nondum electio novi Episcopi Non Unitorum in Transilvania est facta, aut si facta etiam est, non absre fortasse esset projectare Suae Maiestati, melius fore, non denominari Episcopum, quo Cassa Cleri Sydoxiâ, quae vacante etiam Episcopatu colligi solet, ad supportanda praenotata adaugeatur. Dum in profundissimo Venerationis cultu persevero

Illustritatis Vestrae

Budae. 11 8-bris 1810.

In Rascianica ad Bândi.
humillimus famulus
Petrus Major m. p.
Regius Revisor Librorum.

P. S. Praeprimis ipsis Magnatibus persuadendum esset a Sua Matte, promotionem culturae plebis Valachorum utilem fore Patriae.

(Va urma.)

Mama sfintului Augustin.

XVII.

(Continuare.)

O mulere cu numele Silvia era cuprinsă de o durere grozavă de cap, ea făcu aci un vot și în data-i trecut. Alta cu numele Mariola, soră cu un frate de al vostru, avea o inflatură mare la pept și era cuprinsă de nisece friguri de mörte, atingând mormintul se însănătoșă. Un copil, care luând venin, era în gura morții, de abia îl recomandară părintii sfintei Monice, în data fu mântuit. Nobila ceea Romană paralytică și chinuită de suferare și nevoia prin atingerea sieriului își recăstigă sănătatea. Să vă mai spon de mulere stărpă a faurul, care a făcut ferele sieriului, că făcând vot lângă mormint încetă a mai fi stărpă? Ce să zic despre însuși faurul, care fiind mai orb făcând asemenea vot își recăstigă lumina ochilor? Ce să zic de fata care fiind pe patul de mörte făcu votul, că va purta vestmintul femeilor de ordul vostru. — și în data încetă pericolul? Mai e de lipsă să vorbească despre celalaltă — mulți, cari prin ajutorul ei au fost scăpați de diferite morburii, și mai ales despre orbii, cărora le-a redat lumina ochilor? Fără îndoielă ea și-a împărțit favorurile acestui fel de nenorociți, sau pentru că e mama unui doctor, care a luminat lumea cu razele învățătorei sale, sau mai bine, pentru că în cauza aceleia și fiu a vërsat ea lacrimi ferbinți înaintea lui Dumnezeu în timp de 20 de ani, ca lumina cerească să-l întorească. Fericita mamă! Ore când ea esclama cu accentele durerii: „Vai, deplâng mörtea fiului meu Augustin,“ er acum — „Fericita de mine, care prin fiul meu Augustin răspândesc lumină în totă lumea.“

După aceste admirabile cuvinte, care sint ca și o bulă de canonizare a sfintei Monice și prin care Pontificele Soveran presentă credincioșilor spre omaj și venerare pe această mamă fără samën, Martin al V-lea transpuse rămășițele ei scumpe în mormintul pregătit anume. Era un sieriū de marmură albă, împodobit cu sculpturi de mare pret. Matteo Veggio de Lodi, secretarul papei, acoperi din pietate spesele, ce trebuie, că au fost însămnate. Două nobile dame Romane donară trei

lampe de argint aurite, cari fuseră puse înaintea acestor mörte sfinte, și de atunci ard neîncetat, — ziua și noptea.

Dar aședând trupul sfintei Monice în sarcofagul de marmură, Martin al V-lea află de bine a reținé afară capul sfintei. El îl închise într'un scrin de aur țintuit cu cristale, ca credincioșii să pötă ușor vedé, ceea ce mai rămase din fața venerabilă a sfintei Monice, să pötă vedé: fruntea de atâte ori atinsă de buzele sfintului Augustin, ochii sęcați acum, din cari au curs lacrimi așa frumoșe. limba, care a trimes cătră ceriū strigăte așa mișcătore și puternice; întręga această ființă, care deși fără graiū și fără viață, tot mai vorbește încă mamelor și le mângăie asigurându-le, că Dumnezeu nu lasă pe cei ce speréză într'u dñsul.

Și ca o vecinică amintire despre transportarea această, Martin al V-lea dădu o bulă, ce rămase până în ziua de astăzi, punënd ast fel cunună pe opera cea mare a recunoscerei autentice a trupului sfintei Monice și a mării numelui ei.

Bula e datată din Roma, la 27 April 1430. Câtva timp după aceea apăru Luther, ca să spintece stinul Bisericii, să pregătescă căile țărădelegilor și să arete adevăratul înțeles al întâmplărilor enarate până aci, pe cari atunci încă nu le înțelegeau. Pentru că s'a putut vedé, că ceea ce saluta Martin al V-lea în s. Monică, ceea ce gloriifica atunci totă creștinătatea, era, că ea a fost mama marelui doctor al Bisericii, pe când timpurile moderne o salută ca pe mama tinëriului rătécit, și ca la atare se întore la ea cu totă simpatia și frăgețimea. În veacul al XV-lea s. Monică încă nu era cunoscută în adevărata ei lumină.

Până atunci s. Monică n'avea nici o capelă, nici o biserică. Ea era așezată lângă päretele miciei bisericii a sfintului Trofoniu, în care serviaū eremiții sfintului Augustin, și peregrinii, ce veniaū în mare număr, să ceră ajutorul sfintei, nu puteau umbra împrejurul mormintului ei. Matteo Veggio di Lodi condus de pietate și voind să implinescă lucrul început, edifică lângă mica biserică o capelă dedicată sfintei Monice și transpuse într'insa trupul ei sfint. Peregrinii veniaū în număr mare și fiind că între cei ce veniaū în fie care zi, ca să-și întindă mânilor rugătore peste grilajul de fier din jurul mormintului — era o mulțime de femei, mai ales mame amărite de necasuri, papa Eugeniū al IV-lea fundă la dorința lor o asociațiune a mamelor creștine sub patronajul sfintei Monice, — prima idee a operei admirabile, despre care va fi vorbă mai târziu, dar a cărei oră atunci încă nu sosise, — o flöre înflorită prea de timpuriu, și de aceea nici nu viețui de cât o zi. Prin această asociațiune înse devoțiunea față de s. Monică pătrunse în toate familiile.

Ast fel secolul nu ajunse la sfârșit, și de tôte părțile începură a dori edificarea unei basilice mari demnă de a păzi în sine comora, cu care se îmbogățise Roma. — Și ca și când Franța, pentru care leșirea ore-și cum din mormint ale sfintei Monice era mai prețioasă de cât pentru tôte celelalte națiuni — ar fi presimțit acea dorință, și ar fi voit să o recunoscă mai întâiu, un episcop francez: cardinalul d'Estouteville, arhiepiscop de Rouen, fu cel, ce edifică această biserică și ast fel puse sigilul mării sfintei Monice și-i dedit și ultima onore ce-i mai lipsia în această lume. Numai cât dintr'un simțămint de pietate, în loc de a dedica această biserică sfintei Monice, o dedicară sfintului Augustin, ca și când ar fi vrut să-i facă bucurie acestui mare sfint și fraged fiu, bucurie, că pöte sălășlui în biserică sa mormintul și trupul mamei sale.

(Va urma.)

ACADEMIA ROMÂNĂ

CONCURSURI PENTRU PREMII.

1901.

(Continuare.)

X. *Premiul G. San-Marin*, în sumă de 2.000 lei, împreună cu procentul acestui fond până la acordarea premiului (decis. 6 Martie 1895), se va decerne în sesiunea generală din anul 1902, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Considerațiuni asupra comerțului României cu țările străine, atât la Orient, cât și la Occident, începând cu secolul al XVI-lea până în anul din urmă. — (Decis. 12 Martie 1898).

Terminul prezentării manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembrie 1901.

XI. *Premiul Statului Lazăr*, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Studiul vinurilor din România, din punctul de vedere economic și al compoziției lor chimice. — (Decis. 8 April 1897).

Acest studiu va trebui să cuprindă cel puțin:

1. Expunerea cunoștințelor ce avem asupra:

a) Întinderii viilor, valorii și costului culturii lor;

b) Producției vinului său a producțiilor derivate și a valorii lor.

Terminul prezentării manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembrie 1902.

XII. *Premiul Adămachi*, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Alcoolismul în România. — (Decis. 24 Martie 1898).

Terminul prezentării manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembrie 1902.

XIII. *Premiul Neuschotz*, de 2.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Expunerea finanțelor Statului român de la 1859, până la 1902, cu o introducere asupra finanțelor Domniilor Regulamentare. — (Decis. 12 Martie 1898).

Terminul prezentării manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembrie 1902.

XIV. *Premiul Alesandru Ioan Cuza*, de 10.000 lei, împreună cu procentele acestei sume de la 1891 până la acordarea premiului, se va decerne în sesiunea generală din anul 1904, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor. — (Decis. 5 April 1900).

Terminul prezentării manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembrie 1903.

XV. *Premiul Statului Eliade-Rădulescu*, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1904, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Epoca lui Matei Basarab și Vasile Lupu. — (Decis. 12 April 1899).

Terminul prezentării manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembrie 1903.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Dare de samă despre mersul societății pentru învățătura poporului român pe anul 1900—1901, de Petru Gârbovicean, directorul școlilor. București 1901. Societatea are școlă frobiliană, primară și normală. are aproape 400 membrii. De la 1870 au absolvat școala normală 465 elevi. 67 cea primară 333. Venitele anului școl. trecut. au fost de 97.177,15 lei. din cari 23 mii subvenții; a cheltuit ca salarii și spese de întreținere 70 mii de lei.

Viața și operele lui Andrei Murășan. Studiu istorico-literar de Dr. Ioan Rațiu, profesor. Blaș 1900. Tipografia Seminarului arhidieceșan. Pag. 182. Prețul 2 cor.

Posta „Unirii“.

On. V. D. in I. M-m. În așteptările trimise scrieți cu totul alt ceva, și vă abateți de la chestia de sub întrebare. Nu se pōta publica.

Dn. L. E. in B. Am primit cu mulțumită, va urma. Lipsind de acasă, scrisoarea D-tale a întârziat puțin. După ce va fi rezolvită, o voi înainta imediat destinației. Nu-ți uita de noi. Salutare!

On. A. B. in B. Am fost rău înțeleși. Preoțimea noastră rurală arată puțin interes față de fondurile ce o privesc mai de aproape, nu numai prin aceea, că-și solvesc neregulat taxele, cât mai mult că fug de taxe mai mari. Cu 8, 12, 16 cor. la an, ce poți face?

De la Luș. Va urma.
Mai multora. Regretăm, dar spațiul restrins al foii noastre nu ne permite să-l ocupăm cu lungi mulțumite publice.

Achităm abonamentul pe anul 1901, sem. 1. de la Răureana în Kăp-Monostor, Blagea, Căcău, Oravița-română.

Pentru Imbuz, G. M. Beiuș, achităm pătrarul al 3-lea din anul 1901.

Achităm abonamentul pe anul 1901, sem. al 2-lea de la Batizvaszari, Baia-de-Criș, Tohanul-vechiu. G. V. Miskolcz, Kapnikbány, Erata, Desmir, Silvașul-de-jos, Zorlențul-mare, G. V. Orade, Hatog, Borgo-Tiha, Casina Abrud, Săha, B-Ujlak, Kis-Sonkut, A. S. Orade.

Achităm abonamentul de la Samsud pe anii 1897, 1898, 1899 și 1900, până în 1 Maiu.

Pentru Revdeșel achităm sem. 1. din anul 1900. Al. L. Silvașul-de-câmpie, achităm anul 1900.

Achităm abonamentul pe anul 1900 de la Bogșa-montand.

Achităm abonamentul pe întreg anul 1901 de la Reșița-mont. Șardul-ung., Iloba, Șarmașul-mic.

Săbad, achităm anul 1898.

Vaida-Recea, achităm anii 1899 și 1900.

Somostelec, achităm sem. al 2-lea din a. 1900.

Bozediș, achităm anul 1900 și din 1901 până în 1 April.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Inserate.

Christoph-Lack se pot văpși (colora) pudimentele caselor, fără de a se intrerupe folosirea acestora, fiind că nu are mirosul cel neplăcut cum și uscarea țării și scortofă, ce o au văpșile și lacul de olei. A fără de acestea moduli întrebuințării lui e de tot simplu, în cât îl pōte face fie cine.

Blas: Ludovic Schaller. Depozite în: Sibiu: Franz Jahn Söhne. (7) 8-15

On veritabilul
Christoph-Lack
IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

DAUERHAFT
GERUCHLOS
SOFORT
TROCKNEND

Christoph-Lack
Fără miros și se uscă repentin.

Christoph-Lack
Fără miros și se uscă repentin.

DERECHTE

GELEBRUN
MAHAGON

La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și de metal a lui Antoniu Novotny

(84) 33-52

în Timișoara-Fabric

lature prin ceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provădute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 408 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scanelor de fer bătut, de sine stătător, — spre pre-adjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tōce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se adă tot de una în magazin.

Preț-ouranturi ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco.

